CYLLIDEB 2014/15

1 Cefndir

1.1 Mae'r adroddiad yma yn nodi'r ffactorau sydd yn dylanwadu ar y gyllideb refeniw sydd ei angen ar gyfer 2014/15.

2 Grant Llywodraeth Cymru

2.1 Mae Llywodraeth Cymru wedi cyhoeddi'r setliad terfynol ar gyfer 2014/15 ynghyd â ffigyrau mynegol ar gyfer y flwyddyn ganlynol. Nodir y manylion isod yn nhabl 1.

Tabl 1
Grant Cynnal Refeniw 2014/15 – 2015/16

£m	Cymru	Gwynedd
2013/14	4,439,012	183,042 (*)
2014/15	4,264,466	174,971
Lleihad	3.9%	4.4%
2015/16 (rhagrybudd)	4,198,518	172,346
Lleihad	1.5%	1.5%

* £181.633m oedd y gwir ffigwr grant ar gyfer 2013/14 ond fe addaswyd y ffigwr i gymryd y trosglwyddiadau i mewn i'r setliad i ystyriaeth er mwyn cymharu tebyg at ei debyg.

2.2 Fe welir o'r tabl uchod fod Cyngor Gwynedd yn wynebu colled grant o dros £8.071m yn y flwyddyn nesaf sy'n ostyngiad o 4.4% gyda'r cyfartaledd ar draws Cymru yn ostyngiad o 3.9%.

2.3 Un o'r rhesymau am y gostyngiad uwch na'r cyfartaledd yw fod y ffactorau sy'n bwydo'r fformiwla dyrannu adnoddau yn parhau i fynd yn ein herbyn.

2.4 Yn benodol yn 2014/15 fe welwyd mai gan Gwynedd oedd y cynnydd isaf ond un mewn niferoedd plant oed ysgol gynradd drwy Gymru ac fe welwyd mai yng Ngwynedd y gwelwyd y gostyngiad uchaf ond un yn y nifer hawlwyr cymorth incwm dan 65 oed.

2.5 Hefyd, oherwydd y ffordd y mae'r fformiwla yn gweithio, gan fod awdurdodau ar draws Cymru yn gyffredinol yn gwario'n gymharol llai ym maes trafnidiaeth (o'i gymharu ag Addysg a Gwasanaethau Cymdeithasol) a chan mai ym maes trafnidiaeth yr ydym yn elwa fwyaf, 'rydym yn dioddef yn gymharol fwy wrth i'r ffigyrau gwariant fwydo drwodd i'r fformiwla.

2.6 Yn y datganiadau swyddogol a gyhoeddwyd, mae'r Llywodraeth yn nodi mai 3.4% oedd y gostyngiad ar gyfartaledd ar draws Cymru ond mae hyn yn diystyru'r ffaith fod yna £26m o arian Cynllun Gostyngiadau'r Dreth Gyngor bellach yn y setliad oedd yn cael ei dalu

fel grant penodol yn 2013/14. I gymharu tebyg at ei debyg felly fe ddylid cynnwys y ffigwr yma sy'n golygu fod y gostyngiad yn agosach at 3.9%.

2.7 Rhaid bod yn wyliadwrus rhag darllen gormod hefyd i mewn i'r ffigyrau mynegol ar gyfer 2015/16.

2.8 Gwyddom o brofiad eleni mai ofer fyddai rhoi gormod o bwysau ar y ffigwr yma. Fe allasai'r gostyngiad fod yn fwy, yn arbennig felly yn sgil cyhoeddiadau'r Canghellor yn ei ddatganiad Hydrefol, ac unrhyw newidiadau polisi pellach o fewn Llywodraeth Cymru erbyn yr adeg yma y flwyddyn nesaf.

2.9 Un nodwedd o'r ffigwr grant yn y setliad yw'r gwahaniaeth rhwng gwir ffigwr grant eleni [£181.633m ar gyfer Gwynedd] a'r ffigwr a ddefnyddir ar gyfer cymhariaeth [£183.042m].

2.10 Daw'r gwahaniaeth o £1.409m oherwydd trosglwyddiad nifer o grantiau i mewn i'r setliad. Dylid nodi fod y setliad hefyd yn cynnwys trydydd rhan yr adnodd sy'n cael ei ddarparu gan Lywodraeth Cymru ar gyfer benthyca i wario ar ein lonydd. Rhoddir mwy o fanylion yn rhan 3.12 yr adroddiad

3 Gwariant Refeniw'r Cyngor - 2014/15

3.1 Nodir isod yn nhabl 2 y cynnydd yn y gwariant fydd ei angen ar gyfer 2014/15.

Tabl 2
Cyllideb 2014/15

	£'000
Cyllideb Sylfaenol 13/14	**233,912**
Chwyddiant cyflogau	1,551
Chwyddiant arall	1,191
Praeseptau	(21)
Incrementau	(94)
Pensiynau	264
Cynllun Gostyngiadau'r Dreth Gyngor	203
Llog ar falensau	236
Costau Benthyca	(404)
Demograffi	452
Amrywiol	2
Addasiadau cyllidebau incwm	92
Trosglwyddiadau i'r setliad	1,414
Pwysau ar wasanaethau	1,498
Cyfanswm gofynion	**240,296**

3.2 **Cyllideb Sylfaenol 13/14** – Er mai £233.912m yw gwariant net 2013/14 mae'n bwysig nodi fod gwir wariant y Cyngor yn £367m ond fe ddaw'r ffigwr yma i lawr i £234m oherwydd ein bod yn derbyn llu o grantiau gwerth £79m ac yn codi bron i £54m am wasanaethau yr ydym yn eu darparu. Gan fod yna dueddiad tuag at leihau nifer o'r grantiau yma hefyd mae yna bwysau ar wasanaethau i sicrhau fod y gwariant yn gostwng i gydymffurfio a'r gostyngiad grant, ond nid yw hynny'n bosibl ym mhob achos heb gael effaith o sylwedd ar wasanaethau i bobl Gwynedd.

3.3 **Chwyddiant Cyflogau** – Hwn yw'r brif ragdybiaeth lle nad yw'r ffigwr y bydd ei angen ar gyfer 2014/15 yn hysbys i ni eto. Yn amlwg fe fydd yna bwysau o dy'r undebau i gynyddu cyflogau o gofio'r cyfyngu ar godiadau cyflogau a welwyd dros y blynyddoedd a fu. Fodd bynnag , mae'r Canghellor wedi nodi ei fod am weld setliadau cyflogau'r sector gyhoeddus yn cael eu cyfyngu i 1% yn y blynyddoedd i ddod.

Darparwyd ar gyfer cynnydd o 1% felly yn y gyllideb sylfaenol. Pe byddai cyflogau yn cynyddu mwy na hynny byddai'n cynyddu ein anghenion am arbedion yn y blynyddoedd i ddod.

3.4 **Chwyddiant arall** - Mae'r ffigwr yma yn cynrychioli darpariaeth ar gyfer chwyddiant cyffredinol o 2.1% ond gan wneud darpariaeth benodol lle tybir fod y gyfradd chwyddiant am fod yn uwch (e.e. Trydan a Nwy).

Mae'r ffigwr yma yn is na'r hyn y bu'n rhaid ei ychwanegu mewn blynyddoedd blaenorol oherwydd na welwyd y cynnydd mewn rhai ffigyrau chwyddiant eleni a ragdybiwyd wrth baratoi'r gyllideb sy'n golygu nad oes angen darparu cymaint ar gyfer 2014/15.

Er mwyn sicrhau fod y taliadau a delir am wasanaethau hefyd yn cyfrannu tuag at gwrdd a'r bwlch ariannol, cynyddwyd pob cyllideb incwm o'r fath 2.5% sy'n cynrychioli ffigwr chwyddiant ar adeg paratoi'r gyllideb.

3.5 **Incrementau a Phensiynau** – Y ffigwr incrementau yw'r cynnydd sy'n deillio o roddi incrementau cyflog i staff, ond eleni, oherwydd trosiant staff mae'r ffigwr yn arbediad i ni. Dros y tair blynedd diwethaf bu cyfraniad y cyflogwr ar gyfer talu am bensiynau staff yn cynyddu 0.5% y flwyddyn. Fodd bynnag yn dilyn prisiad o'r Gronfa Bensiwn mae Actiwari'r Gronfa wedi nodi nad oes angen cynyddu cyfraniadau am y tair blynedd nesaf, ac felly ni fydd yna gynnydd yn 2014/15.

Serch hynny, yn Ebrill 2014 bydd natur y Cynllun Pensiwn Llywodraeth Leol yn newid sy'n golygu y bydd taliadau goramser yn dod yn bensiynadwy. Bu'n rhaid darparu ar gyfer y cyfraniad cyflogwr uwch sy'n deillio o hynny felly.

3.6 **Cynllun Gostyngiadau'r Dreth Gyngor** - Yn y gorffennol, os oedd cost budd-dal Treth Gyngor yn cynyddu (neu leihau) 'roedd y gost (neu'r arbediad) yn cael ei adlewyrchu yn y grant y byddem yn ei dderbyn oddi wrth yr Adran Waith a Phensiynau. Yn sgil trosglwyddo'r grant i Lywodraeth Cymru (a hwy yn eu tro yn trosglwyddo'r grant hwnnw i'r setliad), o hyn allan, bydd yn rhaid i'r Cyngor wynebu unrhyw gost ychwanegol o fewn y ffigwr y byddwn yn ei dderbyn yn y setliad.

Yn ddamcaniaethol, mae yna £8.9m yn y setliad i dalu am y cymorth a roddir i drethdalwyr, ond fe dybir na fydd hyn yn ddigonol i gwrdd a'r gwir gost eleni. Ar sail y tybiaethau diweddaraf bydd angen ychwanegu tua £203,000 at y gyllideb yma yn 2014/15. [Mae'r effaith chwyddiant wedyn eisoes yn y ffigwr chwyddiant a nodir uchod]

3.7 **Llog ar Falansau -** erbyn hyn 'roeddem wedi disgwyl y byddai cyfraddau llog wedi dechrau atgyfodi ond maent yn parhau i fod yn hynod o siomedig ac yn hytrach na benthyca yn allanol, 'rydym yn defnyddio mwy o "fenthyca mewnol" sy'n lleihau'r symiau sydd ar gael i fuddsoddi. Felly, ni fyddwn yn derbyn gymaint o log yn 2014/15 a rhaid adlewyrchu hynny yn y gyllideb.

3.8 **Costau benthyca** – 'rydym yn elwa o gostau benthyca is yn y flwyddyn nesaf yn sgil ad-dalu benthyciadau a'r ffaith nad ydym yn benthyca arian newydd am ei fod yn well i ni ddefnyddio'r arian sydd wedi ei glymu yn ein reserfau (sy'n denu llog isel beth bynnag) yn hytrach na benthyca ar gost net uwch i'r Cyngor.

3.9 **Demograffi** - Fel arfer, 'rydym yn cydnabod nifer uwch yr henoed y byddem yn disgwyl darparu gwasanaeth ar eu cyfer oherwydd poblogaeth sy'n heneiddio, ond fel yr adroddwyd y llynedd ni fu'n rhaid i ni wneud hynny ers rhai blynyddoedd gan nad yw'r gwir niferoedd wedi cynyddu. Fodd bynnag yn 2013/14 ymddengys fod y nifer cleientau ym maes henoed wedi dal i fyny gyda'r tafluniadau demograffi a bydd yn rhaid ychwanegu £858,000 at y gyllideb i gydnabod y niferoedd uwch yma.

Yn erbyn hyn fodd bynnag fe welir gostyngiad yn y niferoedd plant sydd yn ein hysgolion uwchradd sy'n arwain at ostyngiad cyllideb yn y sector honno [£840,810]. Gyda'r cynnydd yn niferoedd plant y sector gynradd (sy'n golygu'r angen i gynyddu'r gyllideb £434,860), mae yna bron i £406,000 o arbediad yn sgil niferoedd plant.

Mae hyn yn gostwng cyfanswm y ffigwr net demograffi i £452,000.

Mae'r gostyngiad sylweddol yma yn y sector Uwchradd yn achosi rhywfaint o bryder i mi ac fe nodaf fwy am hyn yn rhan 4 isod.

3.10 **Amrywiol –** Y ffigwr a ddangosir yma yw'r casgliad o fan faterion sydd angen eu haddasu yn y gwahanol gyllidebau yn amrywio o addasiadau yn sgil tunelli sy'n mynd i dirlenwi; addasiadau i drothwyon yswiriant cenedlaethol; addasiadau angenrheidiol yn sgil newidiadau i delerau contractau allanol a wireddir gennym; cynnydd yn y niferoedd o aelodau sy'n dewis bod yn rhan o gronfa bensiwn a llu o fanion eraill.

3.11 **Addasiadau Cyllidebau Incwm –** Fe adolygir cyllidebau incwm yn flynyddol i asesu tueddiadau a bellach fe welwyd fod angen addasu cyllideb incwm yr Hafan Pwllheli i adlewyrchu'r ffaith fod yr incwm a ddenir yn lleihau oherwydd lleihad yn y defnydd (sydd ei hun efallai yn sgil effaith y sefyllfa economaidd bresennol). Fe welir effaith bositif ar rai cyllidebau incwm eraill fodd bynnag i'w osod yn erbyn hyn. Nodir yr effaith ar gyllidebau penodol isod [ffigyrau mewn cromfachau yn dangos cynnydd mewn incwm a ffigyrau heb gromfachau yn nodi gostyngiad] –

- Yr Hafan, Pwllheli : £180,000
- Pridiannau Tir : [£13,000];
- Mynwentydd : [£10,000];
- Amlosgfa : [£25,000]
- Rheolaeth datblygu : [£40,000].

3.12 Trosglwyddiadau i'r setliad - Fel y nodwyd uchod mae yna nifer o grantiau yn cael eu trosglwyddo i'r setliad eleni fel a ganlyn –

- ***Cynllun Gostyngiadau'r Dreth Gyngor (£803,000)*** – ar gyfer sicrhau fod y cynllun yn parhau i dalu'r Dreth Gyngor yn llawn ar gyfer y rhai sydd ar incwm isel.

- ***Grant Gweinyddu Cynllun Gostyngiadau'r Dreth Gyngor (£179,000) –*** ar gyfer talu am gostau staff yr Uned Fudd-daliadau sy'n gweinyddu'r Cynllun. Hwn yw'r swm sydd wedi ei drosglwyddo i'r setliad – mae'r gwir gost (a'r grant blaenorol dipyn yn uwch) ond fe welwyd gostyngiad yn y grant fel rhan o doriadau'r Llywodraeth yn San Steffan.

- ***Grant cymorth ychwanegol Treth Gyngor i Bensiynwyr (£150,000) -*** mae yna gynllun cenedlaethol ar hyn o bryd sy'n rhoi cymorth ychwanegol i bensiynwyr sy'n derbyn cymorth gyda'u treth gyngor ac fe delir amdano drwy grant gan y Llywodraeth. Maent wedi ychwanegu hwn at y setliad ar gyfer 2014/15 gan nodi mai mater i gynghorau yw os ydynt yn parhau gyda'r cynllun neu beidio. Ar gyfer 2014/15 ychwanegwyd hwn at y gyllideb gan ei fod yn hwyr yn y dydd i ystyried ei ddileu ond fe ddylid nodi ei fod yn opsiwn a gyfer blynyddoedd i ddod.

- *Grant Cyfleusterau Cyhoeddus (£17,000)* – mae'r grant yma yn cael ei drosglwyddo i'r setliad. Ar hyn o bryd mae'n talu am daliadau a roddir i fusnesau i'w hannog i agor eu cyfleusterau cyhoeddus i'r cyhoedd.

  Ar ben y trosglwyddiadau yma mae yna £265,000 yn y setliad i dalu am drydydd rhan y cynllun benthyca ar gyfer gwella lonydd. Er nad yw hwn yn drosglwyddiad i'r setliad yng ngwir ystyr y gair mae'n gyllideb mae'n rhaid i ni ei wario at ddibenion penodol ac felly 'rwyf wedi ei gynnwys dan y pennawd yma.

3.13 **Pwysau ar wasanaethau -** Mae yna ddwy brif elfen i'r pennawd yma sef

a) Ceisiadau a gafwyd gan wasanaethau am adnoddau ychwanegol i gwrdd â phwysau ar eu gwasanaethau (£1.471m).

Mae pob gwasanaeth yn cael yr hawl i nodi os oes yna unrhyw wariant y mae'n rhaid i'r Cyngor ei gyflawni os yw am sicrhau parhad gwasanaeth sylfaenol. ***Nid ar gyfer datblygiadau newydd y mae'r pennawd ond yn hytrach ar gyfer parhad gwasanaethau sylfaenol presennol.***

Rhoddir manylion yr hyn a argymhellir yn Atodiad 1.

Mae elfen o'r ceisiadau yma wrth gwrs yn amlygu eu hunain wrth i ni adolygu patrymau gwariant eleni. Mae eraill yn ganlyniad i faterion sy'n codi lle mae angen gwario er mwyn gwarchod deilliannau i'r cyhoedd neu i gwrdd â gofynion statudol. Mae yna elfen hefyd o Lywodraeth Ganolog yn creu pwysau a disgwyliadau a ninnau'n gorfod dygymod gyda'r sgil effeithiau (ar ben y gostyngiad yn ein grant).

Mae'r eitemau yma wedi cael eu herio cyn eu hargymell. Mae'r ffigwr yma yn is o dipyn na'r hyn a welwyd yn hanesyddol.

Yn yr adroddiad yma hefyd fe grybwyllir fod angen cymeradwyo bidiau gwerth £558,000 ar sail unwaith ac am byth er mwyn sicrhau parhad gwasanaeth. Gellir ariannu hwn allan o'r £297,250 arian grant cymell perfformiad a gedwir bob blwyddyn at ddibenion unwaith ac am byth gan ychwanegu £128,750 pellach o'r arbedion a ddarganfuwyd o flaen llaw yn 2013/14, ac ariannu'r gweddill (£132,000) o falansau.

b) Gofynion Ysgolion (£27,580)

Nodir y cefndir i hwn yn rhan 4 isod.

4 Ysgolion

4.1 Mae Llywodraeth Cymru yn nodi eu bod wedi gwarchod grant Llywodraeth Leol er mwyn sicrhau gostyngiad llai na gweddill y gwasanaethau yng nghyllidebau ysgolion. Y rhagdybiaeth yw mae'n debyg y byddem wedi gweld gostyngiad uwch na'r 4.4% pe na fyddent wedi rhoi'r warchodaeth yma i ni.

4.2 Hyd yma, ein hymagwedd ni tuag at hyn yw parhau i gynllunio ar sail yr hyn y byddai'r Cyngor yn dymuno ei wneud ar gyfer ysgolion gan fesur hynny wedyn yn erbyn bwriad Llywodraeth Cymru ac ystyried a oes angen addasu unrhyw beth er mwyn cydymffurfio a'r addewid.

4.3 Eleni mae'r rheol yma yn golygu fod angen sicrhau fod ysgolion yn cael cynnydd arian o +0.45%. Fel y nodwyd y llynedd, mae hyn yn codi cwestiynau sylfaenol ynglŷn â pha mor rhesymegol yw hi i'r Cyngor barhau i wireddu dymuniad Llywodraeth Cymru pan fyddwn yn gorfod torri ar wasanaethau eraill er mwyn talu amdano. Ni wyddom wrth gwrs beth fyddai effaith peidio â gwireddu'r dymuniad o ran ymateb Llywodraeth Cymru na'r ysgolion.

4.4 Dengys y ffigyrau sydd yn y gyllideb a nodir uchod (sy'n cynnwys sicrhau fod ysgolion yn derbyn y cynnydd angenrheidiol yn eu cyllidebau i gwrdd â chwyddiant a.y.b) ynghyd a'r camau eraill a argymhellir yn y rhan yma ein bod am gwrdd â'r addewid eleni.

4.5 Yn wahanol i wasanaethau eraill felly, am y drydedd flwyddyn yn olynol, ar y cyfan ni fydd y gyllideb ysgolion yn wynebu arbedion yn 2014/15 heblaw i wynebu'r addasiadau arferol sy'n deillio o newidiadau yn niferoedd disgyblion, gyda rhai ysgolion yn elwa a rhai yn colli.

4.6 Fodd bynnag fel cyd-destun i'r sefyllfa yma rhaid bod yn fyw i'r hyn sy'n digwydd oherwydd sefyllfa grantiau a roddir yn uniongyrchol i'r ysgolion gan Lywodraeth Cymru.

4.7 Yn 2014/15 bydd ysgolion Gwynedd yn elwa bron i £900,000 yn y cynnydd yn y grant amddifadedd y bydd ysgolion yn ei dderbyn gyda thua £520,000 yn mynd i'r sector gynradd a thua £374,000 yn mynd i'r sector Uwchradd. Wrth gwrs fe fydd dyraniad hwn i ysgolion unigol yn ddibynnol ar y nifer o blant sydd gan ysgolion unigol sydd yn gymwys ar gyfer cinio am ddim ac i'w ddefnyddio i wella canlyniadau ymysg plant o gefndiroedd difreintiedig.

4.8 Yn erbyn hynny fodd bynnag bydd y sector Uwchradd yn wynebu gostyngiad o tua £500,000 yn y grant ôl 16 a grant rhwydwaith 14-19.

4.9 Gyda'r gostyngiad o £840,810 yn ei gyllideb oherwydd lleihad yn y niferoedd plant a nodir yng nghymal 3.9 uchod, a'r lleihad yn y grantiau yma, mae'r sector uwchradd yn mynd i fod yn dioddef yn sylweddol eleni gyda'r gostyngiadau yn tynnu at £1m.

4.10 Yn wyneb y gostyngiadau grant annisgwyl mae'r Gwasanaeth Ysgolion am gynnig £160,000 ar sail unwaith ac am byth o'i adnoddau ei hun er mwyn cynorthwyo'r sector i ddygymod gyda'r gostyngiad mewn grantiau.

4.11 Wedi dweud hynny wrth edrych ar y sefyllfa demograffi yn unig, mae'r gostyngiad mewn niferoedd plant yn golygu y bydd yna un ysgol yn disgyn o dan 260 o blant (sef y nifer lle mae yna wir amheuon ynglŷn â gallu ysgol i gynnal y cwricwlwm) ac felly awgrymir fod angen cynllun gwarchodaeth ar gyfer y sector uwchradd lle gwarchodir cyllideb ysgol uwchradd sy'n disgyn o dan 260 o blant tan y bydd modd dod o hyd i ateb mwy hir dymor ar gyfer ysgolion o'r maint yma.

4.12 Fodd bynnag, gyda dwy ysgol arall yn tynnu at y ffigwr 260 o blant mae hyn yn tanlinellu'r angen i sicrhau ateb hir dymor i'r broblem. Byddai cynllun o'r fath yn costio £27,580 yn 2014/15.

4.13 Mae yna gwestiwn, o gofio blaenoriaeth y Cyngor o fewn y Cynllun Strategol o fod yn dymuno codi safonau addysgol plant a phobl ifanc a ddylid mynd ymhellach ac a ddylid ystyried y balans cyllido rhwng y sector gynradd (sy'n gweld cynnydd o tua £1m yn eu cyllidebau yn 2014/15) a'r sector uwchradd (fydd yn gweld gostyngiad cyffelyb yn eu cyllideb hyd yn oed ar ôl cymryd y camau a nodir uchod).

4.14 Efallai nad yw amser yn caniatáu gwneud hynny nawr ond rhaid bod yn fyw i'r ffaith tra bydd y sector uwchradd wedi cynllunio ar gyfer effaith lleihad demograffi, nid yw gorfod darganfod ffyrdd o ddygymod gyda'r gostyngiad am gynorthwyo'r sector i fod yn canolbwyntio ar gyraeddiadau addysgol.

4.15 'Rwyf yn argymell y dylid helpu'r sector i ddygymod a'r lleihad drwy roddi mwy o amser iddynt ymgyfarwyddo a'r sefyllfa gan ychwanegu at y swm y mae'r gwasanaeth addysg ei hun yn bwriadu cynorthwyo drwy ddefnyddio balansau i wneud cyfraniad pellach unwaith ac am byth o £250,000.

5 Crynodeb o sefyllfa 2014/15

5.1 Fe welir o'r uchod felly fod anghenion gwario'r Cyngor ar gyfer 2014/15 yn £240.30m (cynnydd o 2.1% o ddiystyru'r trosglwyddiadau i mewn i'r setliad) a byddwn yn derbyn grant o £174.97m oddi wrth Lywodraeth Cymru (gostyngiad o 4.4%).

5.2 Ar ben hynny, **heb** unrhyw gynnydd yn y Dreth Gyngor, amcangyfrifir y bydd yna £53.11m yn dod o'r Dreth Gyngor yn 2014/15 (cynnydd o £835,170 o'r hyn y byddwn yn ei gynhyrchu eleni).

5.3 Bydd aelodau yn cofio wrth baratoi cyllideb 2013/14 'roedd yna son fod Cynllun Gostyngiadau'r Dreth Gyngor am gael ei addasu fel y byddai'n rhaid i bawb dalu o leiaf 10% o'r Dreth Gyngor ac 'roeddem yn pryderu y byddai hyn yn effeithio'n andwyol ar faint o'r Dreth Gyngor y byddem yn medru ei gasglu. Daethom a'r gyfradd casglu i lawr o 99% i 97.5% felly.

5.4 Fodd bynnag yn hwyr yn y dydd fe benderfynodd Llywodraeth Cymru gadw hanfod cynllun fyddai'n parhau i roddi 100% o ryddhad i rai ar incwm isel. Gan fod y cynllun hwnnw am barhau yn 2014/15 gallwn gynyddu'r gyfradd casglu yn ôl i 99%. Bydd hyn yn gwyrdroi'r gostyngiad incwm a weithredwyd yng nghyllideb y Cyngor am 2013/14.

5.5 Gydag anghenion gwario o £240.30m a chyfanswm incwm Grant Llywodraeth a'r Dreth Gyngor o £228.08 fe welir ein bod yn wynebu diffyg felly o £12.22m yn 2014/15.

6 Dygymod gyda'r bwlch yn 2014/15

6.1 Yn ei gyfarfod ar 5 Rhagfyr, fe gytunodd y Cyngor gyda'r syniad o gael strategaeth oedd yn rhagweld ceisio sefydlu cyllideb gytbwys ar gyfer 2014/15 er mwyn prynu'r amser angenrheidiol i ni lunio rhaglen o arbedion ystyrlon a synhwyrol i'w gweithredu mor fuan â phosibl.

6.2 Y cam cyntaf y gellir ei gymryd er mwyn sicrhau cyllideb gytbwys yw dileu'r ddarpariaeth sydd gennym ar gyfer cynnydd cyflogau uwch na 1% fydd yn arbed £1.61m o fewn y gyllideb. Fe fydd hyn yn cynyddu risg wrth gwrs pe byddai'r cynnydd cyflog a gytunir ar gyfer 2014/15 yn fwy na hynny. Mae'r Llywodraeth yn San Steffan wedi datgan ei fwriad i gyfyngu codiadau cyflog i 1% am gyfnod estynedig ond gyda'r economi yn dangos arwyddion o fod yn cryfhau rhaid gofyn pa mor hir y bydd modd iddynt gadw at y dyhead yma wrth i weithlu'r sector gyhoeddus weld gwir werth eu cyflogau yn disgyn ers blynyddoedd lawer.

6.3 Pe byddai cyflogau yn cynyddu mwy na'r 1% a roddir yn y gyllideb gellir cwrdd â'r risg hwnnw drwy ystyried hynny pe cyfyd y sefyllfa, gan ddibynnu ar falansau i gario ni drosodd hyd nes y byddwn yn gallu addasu'r gyllideb yn 2015/16.

6.4 Dylid bod yn ymwybodol fodd bynnag na fydd gan y cyngor gyllideb wrth gefn wedyn yn 2015/16 a balansau fydd yr unig allu fydd gennym i warchod rhag unrhyw sioc ariannol.

6.5 Yr ail gam y gellir ei gymryd yw dileu'r gyllideb barhaol sydd gennym ar gyfer y Cynllun Strategol. Efallai y bydd hyn yn cyfyngu ar ein gallu i gyflawni unrhyw elfen o'r cynllun Strategol sydd angen cyllideb barhaol, ond unwaith eto, os cyfyd eitem sydd wirioneddol angen cyllideb barhaol ar ei gyfer a'i fod gymaint o flaenoriaeth fel bod achos dros dorri gwasanaethau eraill i dalu amdano, gellir dygymod ag ef yng nghanol y flwyddyn ar sail achos unigol. Bydd hyn yn arbed £0.87m.

6.6 Yn 2010/11 fe gynyddwyd elfen o'r Dreth Gyngor yn arbennig er mwyn ein gwarchod rhag gorfod gwneud toriadau yn ein cyllideb yn y dyfodol, ac felly mae yna £0.38m yn y gyllideb y gellir ei ddefnyddio er mwyn cwrdd â'r bwlch.

6.7 Mae yna hefyd adnoddau rhydd o fewn y gyllideb ysgolion cynradd sydd heb eu datganoli, fyddai ar gael i gyfrannu at y bwlch. Yn wyneb y ffaith fod y sector honno eisoes yn elwa yn 2014/15 a'r sefyllfa a wynebir gennym o ran bwlch ariannol, awgrymir ein bod yn defnyddio'r gyllideb yma am y tro i gau'r bwlch sydd werth £0.2m er mwyn i'r Cyngor gael cyfle i ystyried ei bolisi yn y maes yma ymhellach.

6.8 Mae gennym gynlluniau arbedion sydd eisoes yn cael eu gwireddu wrth gwrs ac ar gyfer 2014/15 'roeddem yn wreiddiol yn rhagweld y byddem yn gwireddu cyfanswm o £6.2m.

6.9 O ran cyfanswm yr arbedion sydd i'w cyflawni, dengys y dadansoddiad diweddaraf y bydd yna un cynllun yn wynebu trafferthion o ran ei gyflawni yn llawn.

6.10 **Cynllun Uned Caffael Gogledd Cymru** - Cynllun cydweithio Gogledd Cymru fu'n llwyddiannus o ran darganfod arbedion (cyfanswm o £3.1m) ond yn anffodus, oherwydd bod yr arbedion hynny yn cael eu cyflawni mewn meysydd lle 'roedd y cyfle i Wynedd fanteisio yn llai na'r cyfleoedd ar gyfer cynghorau eraill ni fydd modd gwireddu £257,910 o'r swm a glustnodwyd ar gyfer y cynllun yma.

6.11 Ar ben hyn fodd bynnag ymddengys y bydd angen addasu proffil cyflawni rhai o'r cynlluniau eraill gan fod yna lithriad wrth eu cyflawni. Mae elfen o lithriad yn anorfod wrth gwrs wrth gyflawni cymaint o arbedion. Dengys y dadansoddiad yma y bydd angen symud gwerth tua £450,000 o arbedion o 2014/15 i flynyddoedd dilynol ac felly mai £5.52m fydd ar gael i gwrdd â'r bwlch yn 2014/15.

6.12 Fodd bynnag eleni 'rydym wedi cyflawni gwerth mwy na £1m o arbedion cyn ein bod eu hangen sy'n golygu fod yna "gronfa" unwaith ac am byth o arbedion a gyflawnwyd o flaen llaw ar gael.

6.13 Nodir ein bod yn defnyddio £128,750 i ariannu bidiau unwaith ac am byth ac awgrymaf y dylid defnyddio £450,000 pellach i gwrdd â'r bwlch sy'n codi oherwydd y bydd arbedion yn hwyrach yn cyrraedd.

6.14 O gyfrifo'r holl faterion uchod felly y byddwn wedi cyfarch £9.03m o'r bwlch o £12.22m sy'n codi yn 2014/15 gan adael £3.19m ar ôl i'w ddarganfod.

7 Y Dreth Gyngor

7.1 Yn wyneb y bwlch yma, y penderfyniad allweddol sydd angen ei wneud yn sgil yr ystyriaethau uchod yw sefydlu union lefel y cynnydd yn y Dreth Gyngor i'w argymell i'r Cyngor ar gyfer 2014/15.

7.2 Yn y tybiaethau a wnaed yn ein strategaeth ariannol tymor canolig hyd yma, fe ddefnyddiwyd ffigwr o 3.5%.

7.3 Yr allwedd i hyn oll wrth gwrs yw cael y balans yn briodol rhwng yr angen i wario ar wasanaethau i'r rhai mwyaf bregus yn ein cymdeithas a'r cynnydd sydd yn addas i'w godi ar drigolion Gwynedd.

7.4 Byddai 3.5% yn cynhyrchu £1.86m o incwm a bydda'n gyfystyr i gynnydd yn y Dreth Gyngor o £37.43 i eiddo mewn Band D neu ychydig o dan 72c yr wythnos. [Byddai'r dreth a godir gan y cynghorau cymuned a'r Awdurdod Heddlu yn ychwanegol i hyn wrth gwrs]. Mae ychydig dros 19% o dai yng Ngwynedd yn derbyn rhyw elfen o gymorth tuag at eu Treth Gyngor, ac mae 60% o eiddo Gwynedd mewn bandiau is na band D.

7.5 Byddai pob 0.1% yn is na 3.5% yn cynyddu'r bwlch ariannol y byddem angen ei ddarganfod o tua £53,110 (ac felly byddai 0.5% yn llai yn golygu cynyddu'r bwlch ariannol £265,570 a'i leihau o 1% yn cynyddu'r bwlch ariannol o £531,150). Byddai'r ffigyrau yn union yr un fath ar gyfer unrhyw gynnydd uwchben 3.5%.

7.6 Nodir isod y cynnydd a welwyd yn Nhreth Cyngor Gwynedd a'r cynnydd a welwyd ar gyfartaledd ar draws Cymru ers 2008/9.

Blwyddyn	Gwynedd	Cymru
Cyfanswm 08-14	**24.7%**	**21.0%**
2013/14	3.5%	3.1%
2012/13	3.5%	1.9%
2011/12	3.9%	3.1%
2010/11	3.9%	3.7%
2009/10	3.9%	3.9%
2008/9	3.8%	3.7%

7.7 Ni wyddom yn union eto beth fydd y cyfartaledd cynnydd ar draws Cymru yn 2014/15 ond y wybodaeth ddiweddaraf sydd gennyf yw y na fydd llawer o gynghorau yn cynyddu llai na 3% gyda nifer sylweddol yn ystyried cynnydd tua chanol y 3% a nifer yn ystyried cynnydd uwch na 4%.

7.8 O hynny o wybodaeth sydd gan y Cyfarwyddwr o ran sgyrsiau a gafwyd gyda swyddogion mewn cynghorau eraill, mae'n amcangyfrif y bydd y cyfartaledd ar draws Cymru o gwmpas tua 4%.

7.9 Mae'r dewis rhwng cynnal gwasanaethau a threthu yn un anodd wrth gwrs a mater i'r aelodau yw pwyso a mesur a dod i'r balans y maent yn ystyried sy'n briodol.

7.10 O gadw at y rhagdybiaeth a wnaed y llynedd wrth sefydlu'r strategaeth ariannol bresennol felly a chynyddu'r Dreth Gyngor 3.5%, byddai hyn yn gadael bwlch o £1.33m ar ôl i'w ddarganfod. Yr unig ffordd o'i ddarganfod fyddai cael mwy o arbedion.

7.11 Ni fyddai'r arbedion yma ar gael ar 1 Ebrill ac felly byddai'n rhaid dibynnu ar falansau i bontio'r cyfnod hyd nes y bydd yr arbedion hynny ar gael.

7.12 Byddai cyfarch y bwlch yn gyfan gwbl drwy'r Dreth Gyngor yn golygu cynnydd o tua 6% sydd yn amlwg uwchben hicyn rhesymol.

8 Polisi Cyflogau

8.1 Mae yna ystyriaeth yn cael ei roddi ar hyn o bryd i gyflogau gweithwyr sydd ar yr hicynau isaf er mwyn cychwyn cyfarch y galw am gyflog byw i'r rhai ar yr hicynau hynny. Bydd y Cabinet yn derbyn adroddiad ar hyn ar 18 Chwefror.

8.2 Yr unig ffordd o fedru talu am hyn heb ychwanegu at yr arbedion y byddwn yn eu hwynebu fyddai i gynyddu'r Dreth Gyngor er mwyn talu amdano.

8.3 Os bwriedir dilyn polisi o’r fath byddai angen ychwanegu 0.4% at y cynnydd arfaethedig yn arbennig i dalu am hynny.

9 Balansau

9.1 Rhagwelir y bydd gennym falansau cyffredinol o tua £8m ar ddiwedd y flwyddyn ariannol hon, yn cynrychioli tua 2.2% o wariant refeniw gros y Cyngor .

9.2 ‘Rwyf wedi nodi ar fwy nag un achlysur oherwydd yr amgylchiadau tymhestlog y byddwn yn eu hwynebu dros y blynyddoedd i ddod, ei fod yn briodol cadw symiau wrth gefn er mwyn medru ymdrin gydag unrhyw broblemau allasai godi.

9.3 Nid oes unrhyw beth wedi digwydd yn y cyfamser i newid y farn yma. Yn wir, fel y nodir yng nghymal 6.2 uchod, gan na fydd gennym unrhyw gyllideb wrth gefn bellach mae’r risg wedi cynyddu, ac oherwydd hynny felly, mae’r angen i sicrhau fod gennym falansau priodol i fedru dygymod gydag unrhyw sioc ariannol yn fwy perthnasol.

9.4 Fodd bynnag yn wyneb y bwlch ariannol fyddai gennym (hyd yn oed o dderbyn y dylid cynyddu’r Dreth Gyngor 3.5%), ac er mwyn cael amser i ystyried ymhle y dylem ddarganfod y bwlch yma, argymhellir ein bod yn defnyddio £1.33m o falansau cyffredinol i bontio hyd nes y bydd modd darganfod gweddill yr arbedion angenrheidiol.

9.5 Yn ychwanegol at y £1.33m yma, mae’r argymhelliad i gynorthwyo’r sector uwchradd a thalu am elfen o’r bidiau unwaith ac am byth o falansau a nodir yng nghymalau 3.13 a 4.15 uchod yn golygu y byddwn yn defnyddio £1.7m o falansau (ynghyd a £578,750 o’r gronfa arbedion a wireddwyd ymlaen llaw) i bontio’r gyllideb yn 2014/15.

9.6 Mae gennym nifer o reserfau penodol a sefydlwyd gan y Cyngor sydd wedi eu sefydlu i gwrdd ag anghenion gwariant penodol sydd gan y Cyngor. Mae'r rhain yn rhan o gyllideb y cyngor wrth gwrs.

9.7 Er mwyn sicrhau fod pob aelod o’r Cyngor yn ymwybodol ohonynt atodir copi o’r tudalennau perthnasol o’r cyfrifon yn Atodiad 2.

9.8 Mae’n bwysig adolygu lefel y reserfau yma’n barhaus wrth gwrs ac mae’r Pennaeth Cyllid yn gwneud hynny, ac fe adroddais y llynedd ei fod yn cynnal ymchwiliad penodol i’r reserfau yma.

9.9 Fe fydd yr angen i drawsffurfio nifer o’n gwasanaethau (gan gynnwys talu taliadau diswyddo allasai fod yn sylweddol) yn sicr o olygu gofynion gwario unwaith ac am byth. Ar ben hynny bydd aelodau yn ymwybodol o gynnwys Adroddiad y Comisiwn ar Lywodraethu a

Darparu Gwasanaethau Cyhoeddus a gyhoeddwyd yn ddiweddar sy'n awgrymu y bydd yna ad-drefnu llywodraeth leol ar y gorwel. Bydd hynny hefyd yn creu'r angen am y gallu i ariannu gwariant unwaith ac am byth wrth baratoi ar gyfer y fath ad-drefnu.

9.10 Ar sail hyn felly, mae'r Pennaeth Cyllid ar hyn o bryd yn ystyried, yn hytrach na chynnal yr adolygiad arferol, faint o le sydd yna i'r Cyngor newid ei flaenoriaethau tu mewn i'r reserfau yma, gan nodi nad ydym am gyflawni rhai bwriadau gwreiddiol, er mwyn defnyddio unrhyw adnoddau a ryddheir i gwrdd â'r anghenion am adnodd i drawsffurfio a thalu taliadau diswyddo ynghyd ag unrhyw oblygiadau a ddaw am adnodd unwaith ac am byth yn sgil adroddiad y Comisiwn.

10 Cyfalaf

10.1 Tra bod cyllidebau refeniw cynghorau yn wynebu cyfyngiadau, mae cyllidebau cyfalaf hefyd dan bwysau.

10.2 Y llynedd fe gymeradwyodd y Cyngor raglen gyfalaf ar gyfer y tair blynedd 2013/14; 2014/15 a 2015/16.

10.3 Yn wyneb y cyfyngiadau ariannol refeniw sydd yn ein hwynebu a'r ffaith fod ein Strategaeth Asedau yn cynnwys elfen sylweddol o fenthyca darbodus (sy'n golygu pwysau ar y gyllideb refeniw i dalu am y costau benthyca) mae'r cyngor wedi penderfynu y dylid cynnal adolygiad o'r Strategaeth Asedau.

10.4 Am y tro felly argymhellaf ein bod yn cadw at y cynlluniau a osodwyd y llynedd heb ychwanegu cynlluniau pellach ar gyfer 2016/17 er mwyn aros hyd nes y bydd yr adolygiad wedi ei gwblhau.

10.5 Rhagwelir y bydd hynny wedi ei gyflawni erbyn mis Mai a gellir ychwanegu rhaglen 2016/17 bryd hynny.

10.6 Wedi dweud hynny, mae yna angen addasu ychydig ar yr hyn a gytunwyd y llynedd er mwyn adlewyrchu rhai newidiadau angenrheidiol sy'n codi oherwydd newid yn y proffil arfaethedig ar gyfer cynlluniau unigol. Manylir ar rhain yn Atodiad 3 sy'n nodi'r newidiadau arfaethedig.

10.7 Byddwn yn ariannu'r rhaglen fel a ganlyn –

Tabl 3
Ariannu rhaglen gyfalaf 2014/15 – 2015/16

£'000	**2014/15**	**2015/16**
Gofynion cyfalaf	**16,193**	**17,974**
I'w ariannu drwy		
Darpariaeth cyfalaf yn y setliad	6,630	6,630
Grant tuag at ysgolion	724	5,503
Derbyniadau cyfalaf	1,476	930
Cyfraniad o refeniw	1,988	2.860
Benthyca darbodus	5,375	2,051
Cyfanswm ariannu	**16,193**	**17,974**

10.8 Un agwedd o'r cynigion cyllido yw lefel y gwariant cyfalaf sydd yn parhau i gael ei ariannu o'i gymharu gyda'r gefnogaeth benodol a ddarperir yn y setliad. Mae hyn yn dangos y budd o gael cynllun hir dymor drwy'r strategaeth asedau sy'n caniatáu i ni lunio rhaglen hir dymor a cheisio uchafu'r budd a geir o fuddsoddiad cyfalaf y gellir ei wneud o fewn yr adnoddau sydd ar gael.

11 Asesiad effaith o safbwynt cydraddoldeb

11.1 Mae'r gyllideb a amlinellir uchod yn ceisio parhau i ddarparu'r deilliannau priodol i holl drigolion y sir, ond gan nad yw'r cynnydd yn ein hincwm yn ddigonol i gwrdd â chostau chwyddiant hyd yn oed, mae'n rhaid edrych am arbedion.

11.2 Yn y maes arbedion felly mae'r risg uchaf o ran y posibilrwydd i ni gael ardrawiad fyddai'n effeithio'n anghymesur ar rai gyda nodweddion gwarchodedig. Mae'r Comisiwn Cydraddoldeb a Hawliau Dynol eisoes wedi adnabod y risg yma ac ers 2010 wedi atgoffa Awdurdodau Lleol o'u dyletswydd i asesu effaith eu penderfyniadau ariannol.

11.3 Byddwn yn parhau i ddatblygu ein trefniadau ar gyfer asesu effaith cydraddoldeb ar benderfyniadau ariannol mewn cydweithrediad a'r Comisiwn Cydraddoldeb a Hawliau Dynol ac Awdurdodau Lleol eraill, a hynny drwy rannu ymarfer da ac adnabod camau effeithiol i'r dyfodol.

11.4 Ein nod yw sicrhau fod ein penderfyniadau ariannol yn cydymffurfio a dyletswyddau'r Ddeddf Cydraddoldeb, sef:

- Diddymu gwahaniaethu, aflonyddu ac erledigaeth anghyfreithiol ac ymddygiad arall sydd wedi ei wahardd dan y Ddeddf
- Hyrwyddo cyfle cyfartal rhwng pobl sy'n rhannu nodwedd warchodedig berthnasol a'r rhai nad ydynt

- Meithrin perthynas dda rhwng pobl sy’n rhannu nodwedd warchodedig a’r rhai nad ydynt

  Wrth asesu, byddwn yn ceisio canfod sut i wneud y gorau o bob cyfle i wella cydraddoldeb yn ogystal â cheisio osgoi neu liniaru unrhyw effaith negyddol hyd orau ein gallu

11.5 Wrth gynllunio ein cyllidebau, rhoddir ystyriaeth i gydraddoldeb ar bob lefel, gan ddefnyddio data a thystiolaeth am ddemograffi a thueddiadau wrth gynllunio ar lefel strategol, ac yn yr un modd (ond yn fwy penodol) wrth ddod i benderfyniad ar gynlluniau arbedion unigol. Casglwyd data a thystiolaeth eisoes ar gyfer ein Cynllun Cydraddoldeb Strategol, a byddwn yn parhau i adeiladu ar yr wybodaeth yma drwy ddadansoddi data newydd (megis canlyniadau Cyfrifiad 2011), monitro gwasanaethau ac ymgysylltu

11.6 Mae gennym gyfundrefnau clir ar gyfer darganfod unrhyw arbedion sydd eu hangen sydd yn cynnwys asesiad llawn o effaith unrhyw arbedion o safbwynt cydraddoldeb. Byddwn yn dadansoddi pob pob cynnig unigol, gan nodi os oes angen i'r Adran gynnal asesiad effaith wrth ddatblygu'r prosiect. Yn unol â chais y Comisiwn Cydraddoldeb a Hawliau Dynol, byddwn yn cynhyrchu adroddiad blynyddol ar y broses yma ac yn ei gyhoeddi ar ein gwefan.

11.7 Nid ceisio cwrdd â chostau chwyddiant yn unig y mae’r gyllideb uchod wrth gwrs, mae o hefyd yn ceisio sicrhau fod pwysau cyllidebol anorfod sy’n disgyn ar wasanaethau oherwydd galwadau uwch a roddir arnynt yn sgil nifer uwch o gleientau a.y.b. hefyd yn cael eu cyfarch.

11.8 Mae gan bob gwasanaeth yr hawl i gyflwyno cais am adnodd os yw’n ystyried fod angen cyllideb ychwanegol i sicrhau fod gwasanaethau’n parhau ac mae’r symiau a welir o dan y pennawd “pwysau ar wasanaethau” yn gydnabyddiaeth fod angen sicrhau cyllid digonol er mwyn sicrhau nad yw ein trefniadau ariannol yn cael effaith andwyol ar lefel y gwasanaeth a ddarperir.

11.9 Fe geir manylion llawn yn Atodiad 1 ac fe welir fod yna dros £760,000 yn mynd i faes gofal cymdeithasol, a hynny ar ben yr £858,000 arian demograffi a ddarperir er mwyn cydnabod yr angen i ddarparu ar gyfer niferoedd uwch ym maes anabledd dysgu.

12 Casgliadau

12.1 Mae’r adroddiad yma yn gosod allan y ffactorau y dylid eu hystyried wrth sefydlu cyllideb 2014/15

12.2 Argymhellir fod angen cyfarch angen gwario refeniw o £240.30m sydd yn cynnwys darparu £1.5m ar gyfer pwysau ar wasanaethau gan gynnwys darparu cynllun gwarchodaeth ar gyfer y sector Uwchradd i brynu amser er mwyn darganfod ateb parhaol ar gyfer problemau'r sector honno.

12.3 Darperir hefyd ar gyfer pwysau unwaith ac am byth o £558,000 drwy ychwanegu £128,750 o adnodd arbedion a wireddwyd o flaen llaw at y ddarpariaeth sydd eisoes yn y gyllideb ynghyd a £132,000 o falansau.

12.4 Ar ol derbyn grant gan Lywodraeth Cymru o £174.97m a gydag incwm Dreth Gyngor heb ei gynyddu o gwbl o £53.11m bydd hyn yn gadael bwlch o £12.22m i'w ddarganfod yn y flwyddyn honno.

12.5 Bydd modd dygymod a'r bwlch yma drwy gyfuniad o gamau gan gynnwys lleihau rhai penawdau cyllidol i gyfrannu £3.06m a chan ddefnyddio arbedion o £5.52m sydd eisoes ar y gweill, ynghyd a £0.45m o arbedion a ddarganfyddwyd o flaen llaw i gyfarch y ffaith fod yna lithriad wedi bod yn y rhaglen arbedion, bydd byd hyn yn dod a'r bwlch i lawr i £3.19m

12.6 Argymhellir felly y dylid cynyddu'r Dreth Gyngor 3.5% i gynhyrchu £1.86m gan bontio'r gweddill hyd nes y byddwn yn medru darganfod arbedion i'w gyfarch drwy ddefnyddio £1.33m o falansau.

12.7 Bydd hyn yn golygu gosod cyllideb net ar ôl defnydd balansau a chronfeydd eraill o £229,944,210.

12.8 Rhoddir dadansoddiad o'r gyllideb fesul gwasanaeth yn Atodiad 4.

12.9 Argymhellir hefyd y dylid sefydlu rhaglen gyfalaf o £16.193m ar gyfer 2014/15 ynghyd a £17.974m ar gyfer 2015/16.

Atodiad 1

Bidiau i'w cymeradwyo ar gyfer 2014/2015

Rhif	Rheswn dros y bid	Amlinelliad o'r Mater	Cais Cyllid		Argymell Categori	Argymhellion/Sylwadau	Argymell Parhaol	Unwaith ac am byth (£)
			Parhaol (£)	Unwaith ac am byth (£)				
Adran Gwas Cym, Tai a Hamdden								
GCTH1	Pryniant System Rheoli Gofal Cymunedol newydd – Dilyniant i RAISE	Mae'r cytundeb gyda CareWorks am system rheoli gofal sef Raise yn dod i ben ac fe gyflwynir bid am arian cyfalaf i gaffael system newydd. Mae'r bid refeniw yn ariannu'r gefnogaeth i fewnosod data yn y system newydd sef 1 x Rheolwr Rhaglen am 3 mlynedd £148,830; 1 x swyddog cefnogaeth mewnosod am 3 mlynedd £88,760; 2 x swyddog cefnogaeth mewnosod am flwyddyn £58,510. Cyfanswm o 4 swydd dros dro. Hefyd cynhwysir cyfraniad ychwanegol £25k Gwynedd i'r Consortiwm (WSC) am gost rheolaeth prosiect am ddwy flynedd i reoli'r broses.		321,000	Cytuno	Ar sail yr ansicrwydd am union swm y bid a'r amserlen, argymhellir clustnodi'r swm y bid mewn cronfa ar wahan ar gyfer ariannu'r cais a herio'r union swm pan fydd gwybodaeth gadarn ar gael.		321,000
GCTH2	Rheolwr Busnes a chefnogaeth gweinyddol ar gyfer Bwrdd Diogelu Oedolion Gogledd Orllewin Cymru	Mae Bwrdd Diogelu Oedolion Gwynedd a Môn yn cynnwys cynrychiolaeth ar lefel uchel o swyddogion cyrff partneriaethol fel Iechyd, yr Heddlu. Mae angen gwneud llawer mwy o waith i sefydlogi'r a galluogi'r Bwrdd i roi arweiniad clir ar ddatblygiadau a gwelliannau o fewn maes diogelu fel bo'r Bwrdd yn gallu gweithredu ar yr un statws â Bwrdd Diogelu Plant Gwynedd a Môn. Gan mai awdurdodau lleol sy'n arwain ar faterion diogelu, mae'r gwaith yn gyfrifoldeb ar y cyd gyda Chyngor Ynys Môn ac yn unol â'r fformiwla sydd wedi ei gytuno sef 60:40 cyfraniad Gwynedd yn £36,800 a chyfraniad Môn yn £25,740. Bid i gyllido swydd a chefnogaeth weinyddol sydd yma.		38,600	Dygymod o fewn adnoddau ar gael	Gofynnir i'r Adran sicrhau cefnogaeth o fewn yr adnoddau sydd ar gael.		
GCTH3	Pecynnau Gofal Trosiannol 18+ Gwasanaeth Oedolion	Cais i ariannu gofal 13 o bobl ifanc sydd ar fin neu yn ddiweddar wedi cyrraedd 18 oed ac angen trosglwyddo cyfrifoldeb am eu gwasanaeth i'r Gwasanaeth Oedolion. Ar hyn o bryd y Gwasanaeth Plant sy'n cyllido eu gofal tan eu bod yn 18 oed. Y bwriad yw cydweithio gyda Gwasanaethau Ôl-ofal Gwynedd, yr Adran Addysg a Bwrdd Iechyd Prifysgol Betsi Cadwaladr i gynllunio trefniadau ar gyfer sicrhau na fydd unigolion yn parhau i fod angen gofal lleoliadau coleg yn hwy na 19 oed, ac felly lleihau'r angen am gostau uchel am leoliadau tu allan i'r Sir.	675,000		Cytuno	Yn dilyn gwaith adolygu pecynnau o fewn y Gwasanaeth, mae swm y bid wedi lleihau £270k	405,000	
GCTH4	Operation Palial	Bydd trefniant dros dro i ariannu gweithiwr rhanbartholi i arwain ar Operation Pallial yn parhau yn hwy na'r disgwyl. Mae cynnydd eto yn nifer y bobl sydd angen cefnogaeth ddwys iawn. Amcangyfrifir mai cost cyfraniad Gwynedd fydd £10k.		10,000	Cytuno	Anorfod i'w ariannu gan yr Adran.		
GCTH5	Cau Pwll Nofio Bangor dros dro	Er mwyn gwneud gwaith cynnal a chadw angenrheidiol gan gynnwys gwaredu asbestos, mae'r Gwasanaeth Eiddo wedi datgan bod yn rhaid cau Pwll Nofio Bangor am chwe mis i gwblhau'r gwaith. Gwerth y prosiect ydy £600k ac fe wneir bid unwaith ac am byth am gyllid i ddigolledu'r Gwasanaeth am golled incwm yn ystod y cyfnod cau sef £40K.		40,000	Cytuno	Anorfod i'w ariannu		40,000
Cyfanswm Gwas Cym			**675,000**	**409,600**			**405,000**	**361,000**

Rhif	Rheswn dros y bid	Amlinelliad o'r Mater	Cais Cyllid		Argymell Categori			
			Parhaol (£)	Unwaith ac am byth (£)		Argymhellion/Sylwadau	Argymell Parhaol	Unwaith ac am byth (£)
Panel Strategol Diogelu								
PG1	Monitro ansawdd diogelu ar lefel gorfforaethol	Sefydlwyd y Panel Strategol Diogelu yng Ngwynedd er mwyn sicrhau perchnogaeth gorfforaethol ar yr agenda diogelu yn ei gyfanrwydd o fewn y Cyngor.. Bellach datblygwyd polisi a chanllawiau corfforaethol diogelu a lluniodd pob adran / gwasanaeth ei bolisi / canllawiau ei hun . Nodwyd yng Nghynllun Gweithredu'r Panel fod angen "sicrhau awdit blynyddol(annibynnol) o ansawdd gweithdrefnau ar draws adrannau a gwasanaethau'r Cyngor drwy samplo gweithdrefnau gweithredol diogelu " ac adrodd ar y canfyddiadau i'r Panel Strategol gydag argymhellion ynglŷn â gweithredu pellach . Yn ychwanegol, yn sgil adolygiad Winterbourne (gwasanaethau anabledd dysgu yn benodol ond yn berthnasol i feysydd eraill) nodir yn y Cynllun Gweithredu fod angen cyflogi arbenigwr annibynnol i " sicrhau bod trefniadau a gweithdrefnau cadarn yn eu lle" ar gyfer diogelu oedolion " gyda chynllun gweithredu pendant". Mae'r swm yn cynnwys bid gan yr Adran Addysg am £7,500.	22,500		Dull arall o ariannu	Anfonebu adrannau am y gwaith.		
PG2	Panel Strategol Diogelu - Monitro Ansawdd Darpariaeth Breswyl wedi'u lleoli yng Ngwyneddl	Eto yng nghynllun gweithredu'r Panel Strategol Diogelu nodir yr "angen i fonitro ansawdd y ddarpariaeth breswyl gan asiantaethau allanol / cyrff / asiantaethau preifat i blant ag anghenion ychwanegol neu blant mewn gofal . Darpariaethau preswyl ar gyfer plant wedi'u lleoli gan awdurdod lleol arall yw'r rhain ond mae cyfrifoldeb ar Wynedd i fonitro'u hansawdd . Nid yw'r capasiti ar gael i gyflawni'r gwaith yma ar hyn o bryd.	40,000		Gwrthod	Yr Uned Fusnes yn ail flaenoriaethu gwaith i gyfarch y gofyn hwn.		
PG3	Codi ymwybyddiaeth o bolisiau a chanllawiau diogelu	Er mwyn sicrhau perchnogaeth gorfforaethol ar yr agenda diogelu yn ei gyfanrwydd, nodwyd yng nghynllun gweithredu'r Panel Strategol Diogelu fod angen codi ymwybyddiaeth ymysg staff, aelodau a'r rhai sy'n gweithio ar ran y Cyngor am y polisiau a'r canllawiau. Cytunwyd y dylid gwneud hyny drwy gynhyrchu deunyddiau addas a threfnu sesiynau codi ymwybyddiaeth.		10,000	Dull arall o ariannu	Anfonebu adrannau am y gwaith.		
Cyfanswm Panel Strategol Diogelu			**62,500**	**10,000**				
Adran Adnoddau Dynol								
AD1	Darpariaeth Iechyd Galwedigaethol a Rhaglen Gwyliadwraeth Iechyd Statudol ar gyfer Staff y Cyngor	Ers Gorffennaf 209, mae'r Uned Iechyd Galwedigaethol wedi cyflogi swyddog Iechyd Galwedigaethol ar gyfer cylfawni dyletswyddau megis cynnal profion iechyd sylfaenol, gweithredu'r rhaglen hybu iechyd a lles, prosesu ceisiadau ymddeol ar sail afiechyd a chynnal ymghynghoriadau sylfaenol gyda staff. Yn ddiweddar, mae'r Uned wedi bod yn darparu gwyliadwriaeth iechyd statudol ar gyfer carfannau penodol ymysg gweithlu'r Cyngor. Bid am arian i gynnal y swydd. Yn y gorffennol, arianwyd y swydd hon gydag arian wrth gefn.	32,000		Dull arall o ariannu	I'w ariannu gan yr Adran am flwyddyn a chais i'r Adran baratoi cynllun busnes yn y cyfamser.		
Cyfanswm Adran Adnoddau Dynol			**32,000**					
Adran Rheoleiddio								
Rh1	Toriadau grantiau gan y Llywodraeth ar gyfer Cludiant Cyhoeddus	Mae risg sylweddol wedi ei amlygu yn codi o'r toriad grant LTSG ac o'r drefn a ddefnyddir gan y Llywodraeth i ddosrannu cymhorthdal i wasanaethau cludiant. Mae toriad o 25% wedi bod am y flwyddyn 2013-2014. Mae potensial o doriad eto yn 2014-2015 sydd yn gyfystyr ag oddeutu £224,000 ychwanegol. Diffyg Grant LTSG 2012/2013 = £62,350 Diffyg Grant LTSG 2013/2014 = £152,961 Llai grant BSOG = (£249,800) Ymrwymiadau BSOG = £156,000 Amcan Diffyg Grant LTSG 2014/2015 (lleihad o 25%) = £102,046 Diffyg Net = £223,557 Mae hefyd toriad wedi bod ar lwfans tanwydd i gontractwyr sydd wedi effeithio prisiau sybsidi rhai gwasanaethau. Mae toriadau pellach yn y grant a dderbynnir gan y Llywodraeth yn 2015/16 a 2016/17 yn bosibilrwydd cryf ond ni ellir rhagamcanu effaith tebygol eto.	223,000		Gwrthod	Mae'r argymhelliad yn seiliedig ar y ffaith mai toriad grant gan y Llywodraeth sydd wedi arwain at y bid hwn.		

Rhif	Rheswm dros y bid	Amlinelliad o'r Mater	Cais Cyllid		Argymell Categori			
			Parhaol (£)	Unwaith ac am byth (£)		Argymhellion/Sylwadau	Argymell Parhaol	Unwaith ac am byth (£)
Rh2	Gwasanaeth Bysiau	Mae **£101,000** o newidiadau i deithiau cyfredol cludiant cyhoeddus. **£93,000** o gost ychwanegol i'r gwasanaeth yn dilyn rhesymol teithiau ardal sy'n weithredol o 1 Ionawr 2014. **£70,000** am 3 taith sydd heb eu gwobrwyo ac mae'r gwasanaeth yn edrych ar nifer o opsiynau gan gynnwys gileu'r teithiau yn gyfangwbl.	264,000		Ariannu dros dro	Mae'r argymhelliad yn seiliedig ar y ffaith mai toriad grant gan y Llywodraeth i gwmniau bysiau sydd wedi arwain at y bid hwn.		132,000
Cyfanswm Adran Rheoleiddio			**487,000**					**132,000**
Adran Strategol a Gwella								
SG2	System rheoli perfformiad y Cygnor cyfan yn dod i ben Mehefin 2014	Mae Cyngor Gwynedd yn defnyddio system meddalwedd Ffynnon, gaiff ei ddarparu a'i ariannu yn genedlaethol, i reoli perfformiad. Ond, mae'r cytundeb yn dod i ben ddiwedd mis Mehefin 2014 ac amserlen cyflwyno'r system newydd cenedlaethol 'Pan' yn llithro. Y mae Gwynedd yn defnyddio cryn dipyn ar Ffynnon a'r risg felly i barhad busnes yn uchel. Mae nifer o opsiynau dan ystyriaeth ac un ohonynt yw ceisio cytundeb efo Coactivia i ymestyn y gefnogaeth i Ffynnon am flwyddyn. Ariannu'r ymestyniad fyddai'r bid ond mae'n anodd amcangyfrif yr union gost ar hyn o bryd.		40,000	Dull arall o ariannu	I'w ariannu gan yr Adran		
Cyfanswm Strategol a Gwella				**40,000**				
Adran Economi a Chymuned								
Ec11	Eisteddfod Yr Urdd 2014	Bydd disgwyl i Gyngor Gwynedd sicrhau presenoldeb ar faes Eisteddfod yr Urdd yn Bala yn 2014 a chefnogi gweithgareddau Bydd yr Adran E&Ch yn ceisio targedu nifer o grantiau a gwneud defnydd o arian nawdd a rhaglenni ariannu sydd ar gael i gynnal gweithgareddau a chystadlaethau. Ond oherwydd bod cyfnod ariannu Ewrop yn dod i ben 2014, rhagwelir y bydd llai o arian grant ar gael ar gyfer Bala. Amcangyfrifir y bydd angen cyllideb ar gyfer cost llogi pabell, cludiant offer a deunyddiau a chyfraniad at ddigwyddiadau.		25,000	Cytuno	Argymhellir ariannu yn unol â blaenoriaethau'r Cyngor.		25,000
Cyfanswm Economi a Chymuned				**25,000**				**25,000**
Adran Cyllid								
C1	Sicrhau parhad gwasanaeth craidd gweinyddu budd-daliadau yn sgil gostyngiad grant a throslgwyddiad i'r setliad	Mae gweinyddu budd-dal wedi'i ariannu yn uniongyrchol gan y DWP drwy grant "Admin Subsidy". Bydd £179,360 ohono yn trosglwyddo i'r setliad erbyn 2014/15. Hefyd, mae toriad yn yr "Admin Subsidy" gweddilliol, gwerth £130,307 sef £84,597 yn 2014/15 ar ben £45,710 yn 2013/14.	130,310		Ariannu'n rhannol	Bydd £179,000 yn dod i'r Adran fel rhan o'r trosglwyddiad i'r setliad, argymhellir felly ariannu'r bid yn rhannol sef £65,000 sef cyllid pontio unwaith ar sail yr aneglurder ar drefniadau yn y dyfodol yn y maes hwn. Ond yr Adran i gyllido £25k o'r bid.		40,000
Cyfanswm Cyllid			**130,310**					**40,000**

Rhif	Rheswn dros y bid	Amlinelliad o'r Mater	Cais Cyllid		Argymell Categori	Argymhellion/Sylwadau	Argymell Parhaol	Unwaith ac am byth (£)
			Parhaol (£)	Unwaith ac am byth (£)				
Adran Priffyrdd a Bwrdeistrefol								
PB1	Gwastraff	(a) £205,000 – lleihad yn y grant Rheolaeth Gwastraff Cynaladwy (£105k diffyg 2013-14 & £100k amcan 2014-15) (b) £85,750 – cynnydd pellach yn y costau tirlenwi (eisoes wedi cael £222k trwy'r broses gyllideb) oherwydd oedi yn y drefn casglu tan Hydref 2014 (c) (£42,800) – arbedion o £31,490 gwastraff gwyrdd a £11,310 IVC Penhesgyn (ch) £167,560 – categori newydd yn 2013-14, sef delio gydag ysgubion sy'n cael ei drin drwy drefn "silt buster" @ £50.50/t. Buasai'n mynd i'w dirlenwi @ £80/t yn ogystal a chostau gwaredu fel arall (d) £93,260 – costau ymdrin a choed. Roedd y gwasanaeth yn llosgi'r coed yn wreiddiol. Gellir arbed oddeutu £80k trwy fynd yn ol i'r drefn o losgi ond bydd yn amharu ar y targedau ailgylchu gan na cheir ei gynnwys. (dd) £49,140 – costau ymdrin a matresi - £19k a charpedi - £30,140 wedi codi oherwydd nifer tunelledd (e) £148,000 – rhan o'r strategaeth, sef cynnydd yn y tunelledd bwyd sy'n mynd i GwyriAD £137,760 a fforddfraint - £10,240	705,910		Cytuno	Mae'r bid hwn yn anorfod i'w gyllido ond yr union swm yn amodol ar ganlyniad yr adolygiad gwastraff sydd ar y gweill.	705,910	
PB2	Safleoedd Gwaredu	Gwelir cynnydd yng nghostau ôl-ofalaeth Cilgwyn am 2014-15 yn dilyn capio'r safle. Bydd angen £40k ar gyfer y gwaith trin elifiant ynghyd â'r trydan i'w redeg. Yn ogystal, gwelwyd lleihad sylweddol yn yr incwm a gynhyrchir o'r safle (breindaliadau). Gall y sefyllfa newid yn dilyn y capio ond ar hyn o bryd mae diffyg o £90k. Rhagwelir bydd elifiant Llwyn Isaf yn uwch na'r amcangyfrif o £15k.	145,000		Cytuno	Mae'r bid hwn yn anorfod i'w gyllido ond yr union swm yn amodol ar ganlyniad yr adolygiad gwastraff sydd ar y gweill.	145,000	
Cyfanswm Priffyrdd a Bwrdeistrefol			**850,910**				**850,910**	
Adran Addysg								
Add 1	Gorwariant Tacsis - £156,310.70 yn sgil cynnydd yn niferoedd. £58,400 gorwariant yn y gyllideb bysus eto yn sgil niferoedd ond ail dendro hefyd.	Tacsis - rhagweld gorwariant ar gyllideb gyfredol 2014/15 £167,110.70	214,710		Cytuno	Bid anorfod i'w gyllido ac eisoes cytunwyd i gynnal adolygiad o'r Uned.	214,710	
Cyfanswm Addysg			**214,710**					
CYFANSWM			**2,452,430**	**484,600**			**1,470,620**	**558,000**

Bidiau Cyfalaf ychwanegol

Rhif	Rheswn dros y bid	Amlinelliad o'r Mater	Swm y Bid	Categori a argymhellir	Argymhellion/Sylwadau	Swm a argymhellir
Adran 'Gwas Cym, Tai a Hamdden						
GC1	Pryniant System Rheoli Gofal Cymunedol newydd – Dilyniant i RAISE	Cytundeb ar gyfer y system RAISE gyda CareWorks yn dod i ben yn Ebrill 2016 ac mae angen buddsoddi mewn system newydd. Mae'r bid yn cynnwys costau trwyddedau meddalwedd, rhyngwynebu, mudo data, hyfforddiant, rheoli prosiect y cyflenwr ac ymgynghori ar y system newydd yn dilyn y broses tendro. Gan fod y broses honno ar waith, amcangyfrif yn unig sydd yma o'r gwir gostau.	572,500	**Cytuno**	Argymhellir clustnodi'r swm mewn cronfa ar wahan ar gyfer ariannu'r bid pan fydd gwybodaeth gadarn ar gael.	572,500
Cyfanswm			**572,500**			**572,500**
Adran Adnoddau Dynol						
AD1	Rhaglen Dreigl o welliannau diogelwch tu fewn i safloedd ysgolion	Sefydlwyd y rhaglen dreigl hon i ddiwallu anghenion rhybudd statudol gan AGID yn 2004 i wella'r sefyllfa draffig o fewn ysgolion y sir. Ar gyfer 2014/15 adnabuwyd rhaglen o waith angenrheidiol oddi fewn ffiniau un ysgol am £50k. Mae gweddill y prosiect yn edrych ar opsiynau o gynyddu mannau parcio o flaen yr ysgol a bydd yn debygol o arwain at fidiau pellach o £250k. Mae astudiaeth ddichonoldeb mewn ysgol arall wedi adnabod yr angen i ymgymryd â gwaith ar y safle er mwn creu cynnydd mewn safonau diogelwch parthed â thrafnidiaeth ar dir yr ysgol, gan gynnwys neilltuo ardal ar gyfer maes parcio yng nghefn yr adeilad. Cyflwynir bid o £40k ar gyfer hyn. Mae bid o £20k yn cael ei gyflwyno ar gyfer gwaith cyffredinol ac ar gyfer monitro a chynnal y rhaglen waith trafnidiaeth yn ysgolion Gwynedd.	110,000	**Cytuno i elfen**	Argymell cymeradwyo ariannu gwaith angenrheidiol o fewn un ysgol £50k. Ond gofyn i Bennaeth Adnoddau Dynol am adroddiad penodol yn adolygu'r risgiau a'r gwariant cymharol yn y maes hwn.	50,000
Cyfanswm Adran Adnoddau Dynol			**110,000**			**50,000**
Adran Economi a Cymuned						
Ec1	Cist Gwynedd	Mae Cyngor Gwynedd wedi bod yn cefnogi'r sector wirfoddol drwy'r gronfa yma ers 1996. CDS y Swyddfa Gymreig oedd ffynhonnell wreiddiol yr arian, ond ers 2001/02 mae'r arian wedi dod yn rhan o'r setliad. Mae'r gyllideb flynyddol yn gyfanswm o £250,000, sydd wedi ei rhannu i £110,000 refeniw a £140,000 cyfalaf. Rheolir y gyllideb dan frand llwyddiannus Cist Gwynedd. Mae Cist Gwynedd yn cynnwys pecyn o grantiau i gefnogi gweithgareddau cymunedol a gwirfoddol. Mae'r Gronfa Datblygu Gwirfoddol yn benodol yn arian tuag at gefnogi prosiectau cyfalaf gan fudiadau a mentrau cymunedol a gwirfoddol, sy'n gweithredu i wasanaethu cymunedau a thrigolion Gwynedd yn unig.	140,000	**Ariannu'n rhannol**	Argymell swm o £70,000 gyda chytundeb y Gwasanaeth.	70,000
Cyfanswm Adran Economi			**140,000**			**70,000**
CYFANSWM			**822,500**			**692,500**

ATODIAD 2

Dyfyniad o'r Cyfrifon terfynol – Reserfau penodol

Mae'r nodyn isod yn amlygu'r symiau a neilltuwyd o'r Gronfa Gyffredinol mewn reserfau a glustnodwyd er mwyn darparu cyllid ar gyfer cynlluniau gwario'r dyfodol.

2012/13	**Balans 31 Mawrth 2013 £'000**
Reserfau Adnewyddu	1,716
Reserfau Cyfalaf	14,286
Reserfau Yswiriant	3,444
Cronfa Gwasanaethau	5,086
Cronfa Amcan 1	0
Cronfa Rhaglen Cydgyfeiriant	1,602
Reserf Datblygiadau	212
Cronfa Costau Diswyddo i Wireddu Arbedion	1,935
Hyfforddiant Canolog	336
Reserf Canolfan Gyswllt	278
Reserfau Gwasanaethau Ysgolion	1,204
Reserfau Economi a Chymuned	113
Reserfau Priffyrdd a Bwrdeistrefol	1,786
Reserf Datblygiadau Gwastraff	426
Reserfau Ymgynghoriaeth Gwynedd	290
Reserfau Rheoleiddio	791
Cronfa Gweithiau Cynnal Mawr ar Ffyrdd Sirol	0
Reserfau Eraill Gofal	127
Cronfa Trawsnewid Busnes	244
Cronfa Buddsoddi i Arbed	1,497
Cronfa Buddsoddi i Arbed - Prosiect Rheoli Carbon	1,521
Cronfa Trawsffurfio	7,105
Cronfa Grantiau Refeniw wedi eu ymrwymo	168
Cronfa Cyfalaf i Wireddu Arbedion	209
Reserf Tendro Contractau	403
Cronfa Gwasanaethau Dwr a Charthffosiaeth Tai	1,337
Gwarant Amgylcheddol Tai	480
Cronfa Rhaglen Arbedion	932
Reserfau Technoleg Gwybodaeth	373
Cronfa Adfer	500
Cronfa Rhagbaratoi Cynlluniau Grantiau Ewrop	150
Amrywiol Reserfau Eraill	1,343
Cyfanswm	**49,894**

Nodir isod fanylion o brif reserfau penodol y Cyngor.

(i) Mae'r Reserf Adnewyddu yn cael ei ddefnyddio gan yr Adran Darparu a Hamdden, Priffyrdd a Bwrdeistrefol, Economi a Chymuned a'r Argraffdy i adnewyddu cerbydau ac offer.

(ii) Mae'r Reserf Cyfalaf yn cynrychioli adnoddau a ymrwymwyd eisoes ar gyfer Rhaglen Gyfalaf y Cyngor.

(iii) Nid yw Cyngor Gwynedd yn yswirio pob risg gydag Yswirwyr allanol ond yn hytrach fe sefydlwyd cronfa er mwyn cwrdd â'r gofynion yma'n fewnol. Mae'r balans ar y Reserf Yswiriant hefyd yn cynnwys elfen ar gyfer gofynion yswiriant perthnasol i'r cyn Cyngor Sir Gwynedd (hyd at 1996).

(iv) Mae'r Gronfa Gwasanaethau yn gronfa sy'n dal llithriadau a thanwariant y mae hawl i wasanaethau ei gario drosodd o flwyddyn i flwyddyn, cyllidebau penodol a pherthnasol eraill a chyllidebau unwaith ac am byth sy'n ymestyn dros fwy nag un flwyddyn.

(v) Amcan 1 - Cronfa a sefydlwyd ar gyfer costau ychwanegol cyfalaf neu refeniw sy'n codi o'r anghenion datblygu cynlluniau ar gyfer Amcan 1.

(vi) Cronfa Rhaglen Cydgyfeiriant – symiau a neilltuwyd ar gyfer cyfraniad cyfatebol gan y Cyngor mewn perthynas â chynlluniau refeniw a chyfalaf o dan y Rhaglen Cydgyfeiriant.

(vii) Mae'r Reserf Datblygiadau ar gyfer prosiectau penodol a bennwyd eisoes gan y Cyngor fel Tai Fforddiadwy ac E-Lywodraeth.

(viii) Cronfa Costau Diswyddo i Wireddu Arbedion – darpariaeth ar gyfer ariannu costau diswyddo i wireddu arbedion cyllidol.

(ix) Hyfforddiant Canolog – perthnasol i ofynion cynlluniau rhaglen hyfforddi rheolwyr.

(x) Reserf y Ganolfan Gyswllt – symiau a roddwyd o'r neilltu ar gyfer datblygu y Ganolfan Gyswllt.

(xi) Reserfau Gwasanaeth Ysgolion – yn cynnwys symiau a roddwyd o'r neilltu i allu ymateb yn bennaf i'r problemau ariannol perthnasol hefo gofynion 'Integreiddio', gofynion newidiol 'Anghenion Addysg Arbennig All Sirol', 'Cefnogi Ysgolion' a'r 'Cynllun Benthyciadau i Ysgolion'.

(xii) Mae'r Reserfau Economi a Chymuned, yn cynnwys amrywiol falansau sy'n perthyn i gynlluniau a weithredir ar sail partneriaeth yn bennaf a ble mae'n rhaid cyfrifo balansau'r cynlluniau yn arwahan.

(xiii) Mae'r Reserfau Priffyrdd a Bwrdeistrefol yn cynnwys yn bennaf symiau a roddwyd o'r neilltu i warchod rhwng sefyllfaoedd anwastad – 'equalisation accounts' a gofynion tebygol contractau.

(xiv) Cronfa ar gyfer datblygiadau ac ymrwymiadau perthnasol i'r maes gwastraff yw'r Reserf Datblygiadau Gwastraff gan gynnwys ein hymrwymiad i'r Partneriaeth Gwastraff Gogledd Cymru.

(xv) Reserfau Ymgynghoriaeth Gwynedd – cynhwysir symiau a roddwyd o'r neilltu i warchod sefyllfaoedd anwastad efo gweithiau amddiffyn yr arfordir ynghyd â gofynion

cyflogaeth posib yn dilyn o newidiadau yn rhaglen waith y Gwasanaeth Ymgynghoriaeth.

(xvi) Reserfau Rheoleiddio – yn cynnwys amrywiol falansau sy'n perthyn i gynlluniau a weithredir ar sail partneriaeth yn bennaf a ble mae'n rhaid cyfrifo balansau'r cynlluniau ar wahan, ynghyd a gofynion yn ymwneud â'r Cynllun Datblygu Unedol.

(xvii) Cronfa Gweithiau Cynnal Mawr ar Ffyrdd Sirol – i gynorthwyo tuag at gost gweithiau cynnal mawr ar ffyrdd sirol.

(xviii) Reserfau Eraill Gofal – cynnwys symiau a roddwyd o'r neilltu i warchod rhag sefyllfaoedd anwastad posib efo gofynion contractau.

(xix) Cronfa Trawsnewid Busnes – Cronfa unwaith ac am byth i gynorthwyo'r broses trawsnewid busnes i wireddu arbedion i'r Cyngor.

(xx) Cronfa Buddsoddi i Arbed – Darpariaeth ar gyfer buddsoddi mewn gwahanol gynlluniau i wireddu arbedion cyllidol parhaol a bellach yn cynnwys gofynion ac adnoddau Cronfa Gwella'r Cyngor.

(xxi) Cronfa Buddsoddi i Arbed – Prosiect Rheoli Carbon – Rhannol ariannu rhaglen waith y Prosiect Rheoli Carbon i gyflawni gostyngiad mewn allyriadau carbon ynghyd a chynhyrchu arbedion refeniw ariannol.

(xxii) Cronfa Trawsffurfio – Darpariaeth ar gyfer newid trefniadau mewnol y Cyngor i fod yn fwy effeithiol ac yn fwy effeithlon.

(xxiii) Cronfa Grantiau Refeniw wedi eu ymrwymo – cynnwys grantiau refeniw a dderbyniwyd ac a ymrwymwyd ar gyfer defnydd yn y dyfodol.

(xxiv) Cronfa Cyfalaf i wireddu arbedion – Darpariaeth ar gyfer cefnogi cynlluniau cyfalaf fyddai'n gwireddu arbedion cyllidol refeniw parhaol.

(xxv) Reserf Tendro Contractau – ar gyfer ymateb i sefyllfaoedd gwariant anwastad o ganlyniad i'r broses tendro am gontractau cludiant.

(xxvi) Cronfa Gwasanaethau Dwr a Charthffosiaeth Tai – swm a neilltuwyd ar gyfer rhai gofynion yn ymwneud a threfniadau carthffosiaeth, pibellau dwr a gweithfeydd trin carthion ar stadau cyn dai Cyngor, na fabwysiadwyd gan Dwr Cymru.

(xxvii) Gwarant Amgylcheddol Tai – neilltuwyd ar gyfer ymhlygiadau posib o ganlyniad i roddi gwarant amgylcheddol i Gartrefi Cymunedol Gwynedd, mewn perthynas ag amgylchiadau arbennig a phenodol yn ymwneud a chynlluniau amgylcheddol ar dir stadau cyn dai Cyngor.

(xxviii) Cronfa Rhaglen Arbedion – darpariaeth ariannu strategol i gynorthwyo ac i roddi rhywfaint o hyblygrwydd i'r Cyngor wrth ystyried y rhaglen arbedion angenrheidiol i'r dyfodol.

(xxix) Reserfau Technoleg Gwybodaeth – cronfa adnewyddu perthnasol i alluogi ymateb i batrymau gwariant anwastad yn y dyfodol.

(xxx) Cronfa Adfer – darpariaeth tuag at gost y gwaith adfer difrod llifogydd Tachwedd 2012, i ffyrdd, pontydd, a.y.b.

(xxxi) Cronfa Rhagbaratoi Cynlluniau Grantiau Ewrop – darpariaeth tuag at gost rhagbaratoi achosion busnes i ddenu ffynonellau ariannu a grantiau Ewrop.

(xxxii) Amrywiol Reserfau Eraill – yn cynnwys symiau a neilltuwyd ar gyfer amrywiol ymrwymiadau eraill.

ATODIAD 3

RHAGLEN GYFALAF AR GYFER 2014/15 – 2015/16

£'000	2014/15	2015/16
Cynnal a Chadw adeiladau (ymdrin ag ol groniad ac osgoi ol groniad pellach)	4,501	2,096
Gwaith Tan ac Asbestos	626	
Trefniadaeth Ysgolion	2,738	11,229
Newid dosbarthiadau sydd wedi dod i ddiwedd eu hoes		1,058
Cynnal Ffyrdd (Cynllun Benthyca)	3,780	
Goleuadau stryd	50	50
Ffensys diogelwch ar y ffyrdd	14	134
Ymdrin â thwr ar y ffyrdd	100	100
Meysydd Chwarae	35	35
Strategaeth Wastraff y Cyngor	430	-
Adnewyddu Cerbydau	186	407
Rhagbaratoi Cynlluniau Trafnidiaeth	100	100
Lonydd Glas	20	20
Adnewyddu Technoleg Gwybodaeth	592	501
Sustem electroneg cadw cofnodion a dogfennau	328	244
Grantiau Tai	2,000	2000
I'w ddyrannu	693	-
Cyfanswm	**16,193**	**17,974**
Yn hytrach na'n flaenorol	15,748	20,346

1. Ffigyrau Trefniadaeth Ysgolion wedi newid yn sgil ail broffilio'r cynlluniau – dim newid yng nghyfanswm y cynlluniau.
2. Ffigwr newid dosbarthiadau wedi newid ar i lawr yn sgil medru cyflawni'r gwaith am gost is.
3. Ffigwr cynnal ffyrdd yn adlewyrchu'r ffigwr diweddaraf y gellir ei fenthyca gyda'r swm grant.
4. Ffigwr Strategaeth Wastraff wedi lleihau yn sgil yr achos busnes i newid dull gwaredu gwastraff, gan ddileu'r angen i adeiladu cell newydd yn Ffridd Rasus.
5. Y ffigwr "i'w ddyrannu" yn adlewyrchu'r bidiau cyfalaf a nodir yn Atodiad 1.

ATODIAD 4

Cyllidebau arfaethedig 2014/15 fesul gwasanaeth

Cyllideb 2014/2015										
	Cyllideb Sylfaenol 2013/14	Chwyddiant	Praeseptau Incrementau a Phensiynau	Cynllun Cymorth Treth y Cyngor	Llog a chostau benthyca	Demograffi Incwm ac Amrywiol	Trosglwyddiad i'r setliad	Pwysau ar wasanaethau	Arbedion	Cyllideb Sylfaenol 2014/15
ADRANNAU	**£'000**	**£'000**	**£'000**	**£'000**	**£'000**	**£'000**	**£'000**	**£'000**	**£'000**	**£'000**
Tim Rheoli Corfforaethol	793	10	(11)	0	0	164	0	0	(3)	953
Strategol a Gwella	4,364	52	14	0	0	14	0	0	(13)	4,431
Cyllid	3,813	68	(5)	0	0	(5)	179	40	(46)	4,044
Democratiaeth a Chyfriethiol	1,594	31	7	0	0	12	0	0	(9)	1,635
Gofal Cwsmer	7,329	120	(1)	0	0	26	0	0	(100)	7,374
Adnoddau Dynol	2,934	38	4	0	0	(26)	0	0	(43)	2,907
Cefnffyrdd	(87)	0	0	0	0	0	0	0	0	(87)
Priffyrdd a Bwrdeistrefol	21,941	697	162	0	0	(60)	17	769	(227)	23,299
Rheoleiddio (Cynllunio, Trafnidiaeth a GyC)	6,895	142	8	0	0	(60)	0	(64)	(198)	6,723
Ymgynghoriaeth Gwynedd	(63)	8	1	0	0	156	0	0	(24)	78
Addysg Canolog	13,683	106	29	0	0	(25)	0	215	(509)	13,499
Cyllideb Ygolion	70,255	118	(93)	0	0	(464)	0	278	(245)	69,849
Economi a Chymuned	3,523	(4)	7	0	0	171	0	25	(216)	3,506
Gwasanaethau Cymdeithasol	55,443	710	(1)	0	0	836	0	640	(995)	56,633
Tai	1,543	25	2	0	0	(10)	0	0	(7)	1,553
Darparu a Hamdden	1,898	158	47	0	0	19	0	(33)	(215)	1,874
Cyfanswm Adrannau	195,858	2,279	170	0	0	748	196	1,870	(2,850)	198,271
Materion corfforaethol a chyfalaf	37,569	463	(21)	203	(168)	(202)	1,218	140	(5,731)	33,471
CYFANSWM GROS =	**233,427**	**2,742**	**149**	**203**	**(168)**	**546**	**1,414**	**2,010**	**(8,581)**	**231,742**
		0	0		0	0				0
Balansau a Reserfau Penodol	485	0	0	0	0	0	0	(129)	(450)	(94)
CYFANSWM NET =	**233,912**	2,742	**149**	**203**	(168)	**546**	**1,414**	**1,881**	**(9,031)**	**231,648**